

3.7.2026

Asiatunnus Dnro KEHA/7741/2026

Oikeusministeriö
PL 25
00230 VALTIONEUVOSTO

Oikeusministeriön lausuntopyyntö (VN/25636/2023): Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi; työryhmän mietintö

Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalousyksikön lausunto

Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalousyksikön tehtäviin kuuluu yleisen kalatalousedun valvonta toimialueellaan 9 maakunnan alueella: Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi, Uusimaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala. Toimialueella on lukuisia säännöstely- ja vesivoimahankkeita, joista merkittävimmät sijaitsevat Kokemäenjoella, Kymijoella ja Vuoksella. Näiden lisäksi on kymmeniä pienempiä hankkeita. Useimmissa vesistöissä on arvokkaita kalakantoja ja merkittävää kalastusta ja edellä mainittuihin liittyvää velvoitehoitoa ja kehittämishankkeita.

Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalouspalvelut-yksikkö on osallistunut kyseessä olevan lakihankkeen kuulemistilaisuuksiin ja tuonut niissä esiin näkemyksensä aikaisemmin. Kannanotomme on toimitettu työryhmälle.

Lausunnolla olevaan mietintöön toteamme seuraavaa:

Kalatalousviranomaisen pitää tärkeänä, että poikkeamismenettelystä kalataloudelle aiheutuvat haitat arvioidaan riittävällä tavalla ennen poikkeamismääräysten antamista ja arvioinnin tulee vastata vesilain mukaisen lupamenettelyn vaatimuksia. Kalataloudellisen tarkkailun edellyttäminen poikkeusluvuissa voi myös tulla kyseeseen. Yleiselle kalataloudelle aiheutuvat haitat tulee arvioida ja kompensoida kaikissa kohteissa, joissa poikkeuksia on tarkoitus soveltaa.

Ennen lain soveltamista, tulee tehdä arviointi tai kartoitus potentiaalisimmista vesivoimalakohteista Suomessa, joissa poikkeuskäytäntöjä tullaan tarpeen mukaan soveltamaan. Tämän tulee olla myös lakiin kirjattu asia. Asia on kirjattu mietinnön kappaleeseen 5.1.3 yläotsikon *Muut toteuttamisvaihtoehdot* alle, mutta lakiluonnokseen sitä ei ole sisällytetty. Tässä etukäteiskartoituksessa ja arvioinnissa olisi mahdollista myös ottaa huomioon kalataloudelliset näkökulmat eli arvioida hyödyt ja haitat. Vaikka poikkeustilanteiden oletetaan olevan harvinaisia ja lyhytaikaisia, lyhyetkin poikkeavat virtaamatilanteet ja vedenkorkeuden vaihtelut jokiuomissa sekä pato- ja järvialtailla voivat olla hyvin haitallisia kalakannoille, jos ne osuvat esimerkiksi tiettyihin herkkiin kalojen elinkierron vaiheisiin. Vesivoimalaitokset ja niihin liittyvät säännöstelyhankkeet ja vesistöjen rakennusaste vaihtelevat hyvin paljon eri kohteissa. Joissain kohteissa poikkeustilanne voi olla kalatalouden kannalta käytännössä neutraali ja jossain hyvinkin haitallinen. Arvokkaita kalakantoja on myös melko korkean rakennusasteen omaavissa vesistöissä ja niiden kalakantojen elvyttämiseen on voitu kohdentaa paljon resursseja.

3.7.2026

Asiatunnus Dnro KEHA/7741/2026

Toteamme tähän vielä, että yleisellä tasolla voimalaitosten ja säännöstelyhankkeiden luvissa on epäselviä ja "väljiä" aikanaan toisenlaisiin olosuhteisiin annettuja määräyksiä. Tämä on johtanut siihen, että myös valvonnan puolella paljon tulkinnanvaraisuuksia, mistä esimerkkinä mm. Vaasan hallinto-oikeuden päätös (721/2026 annettu 4.6.2026, ei lainvoimainen) koskien Vuoksen Tainionkosken lyhytaikaissäännöstelyn tarkentavia määräyksiä. Tämä tapaus nostaa näkemyksemme mukaan vahvemmin esiin myös mietinnössä esiin tuodun lupien laajemman tarkastelun (kpl 5.1.2.).

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on esitellyt ryhmäpäällikkö Mikko Koivurinta ja ratkaissut yksikönpäällikkö Nina Saarnio.

Tämä asiakirja KEHA/7741/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/7741/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Saarnio Nina 03.07.2026 11:58

Esittelijä Koivurinta Mikko 03.07.2026 12:34